

© TWAN WIERMANS

AANDACHTSPUNTEN BIJ NIEUW LEVEN IN DE SCHAPENSTAL

De lammerperiode is een drukke en belangrijke periode voor de schapenhouderij. In dit artikel vestigen we de aandacht op enkele belangrijke aspecten om deze periode goed door te komen. – *Ilse Declerck, UGent*

Vooraf het voeder tijdens de dracht, de geboorte(hulp) en de eerste zorgen van de lammeren zijn van belang.

Voeder tijdens de dracht

De duur van de dracht bij van het schaap bedraagt ongeveer 147 dagen. Gedurende de eerste 3 maanden van de dracht volstaat weidegang en moet je niet bijvoederen. Vanaf 3 maanden dracht groeien de lammeren snel. Dit vraagt enerzijds veel energie van de ooi, anderzijds bemoeilijkt de toenemende baarmoeder de voederopname van de ooi. Naargelang het ras, de conditie van de ooi en het aantal lammeren moet je bijvoederen. Algemeen is het aangeraden om bij te voeren gedurende de 4 laatste weken van de dracht. Wanneer de ooi in een negatieve energiebalans verkeren, is het risico op drachtigheidstoxemie sterk verhoogd. Drachtigheidstoxemie komt tot

uiting als zenuwsymptomen door een tekort aan energie voor de hersenen. De dieren vertonen een verminderd bewustzijn, zijn suf en lopen doelloos rond. Eventueel kunnen ze blind worden en

.....
Het is aangeraden de 4 laatste weken van de dracht bij te voederen.
.....

geraken ze niet meer recht. Soms worden spastische bewegingen van de kop en de ledematen gezien. De dieren moeten zo snel mogelijk worden behandeld door de dierenarts. De nabehandeling bestaat uit het tweemaal daags oraal toedienen van propyleenglycol tot de lammering. De

preventie is vooral gericht op het voorkomen van een energietekort door bijvoeren, zeker bij meerlingdrachten. Dracht diagnose door middel van echografisch onderzoek kan van dag 45 tot 90. Hierdoor kan men de ooiën sorteren naargelang eenling- of meerlingdracht en gepast voeren gedurende de laatste maand van de dracht.

De geboorte(hulp)

Bij een nakende lammering worden de ooiën onrustig, gaan ze liggen en staan, krabben ze met hun voorpoten, zonderen zich af van de groep en jagen ze de andere ooiën weg. Vaak lammeren de meeste schapen op dezelfde plek. Nadat de water- en slijmblaas gebroken zijn, kan men nog één uur wachten vooraleer de ooi op te voelen. Bij het opvoelen is het heel belangrijk dat je proper werkt en voldoende glijmiddel gebruikt. Bij het

opvoelen let je op verwondingen in het geboortekanaal, de ontsluiting, of de vrucht leeft (in pootjes knijpen of in het oog duwen), de ligging en de grootte van het lam. Bij een normale ligging ligt het lam met de voorkant vooraan en voel je de kop op de beide gestrekte voorpoten liggen. Als het hoofd, liggend op de gestrekte voorpoten, ingetreden is in het bekkenkanaal zal het lam er hoogstwaarschijnlijk af kunnen. Wanneer het lam achterstevoren ligt, moet men goed oprekken vooraleer men de extractie aanvangt om ribfracturen zo veel mogelijk te voorkomen. Bij een teruggeslagen kop moet men denken aan een meerling, te vroeg ingrijpen of aan een dood lam. Bij deze positie moet de kop naar beneden en naar voren worden gedraaid. Opdat de kop in goede positie zou blijven liggen tijdens de extractie brengt men best een touwtje aan rond de kop. Het touwtje leg je achter de oren aan. Sommigen raden af om het touwtje in de muil te leggen omdat bij een te hoge druk op de kaakspieren het lam achteraf slechter zuigt. Het overgrote deel van de lammeren kan worden verlost als er een verloskoordje kan worden aangebracht. Als je meerdere poten voelt, moet je goed nagaan welke poten bij welk lam/kop horen. Je mag nooit blind aan pootjes beginnen trekken vooraleer je weet tot welk lam de pootjes behoren en in welke positie het lam ligt. Enkel wanneer je zeker bent over de positie en de grootte kan je het lam eruit trekken. In de andere gevallen raadpleeg je best een dierenarts (bijvoorbeeld als je enkel een staartje of kop voelt, als het lam te groot is, bij een teruggeslagen kop/als de pootjes niet te reponeren zijn ...). Na extractie zie je soms dat het lam niet snel genoeg begint te ademen. Je moet de neus dan leegduwen zodat alle slijmen eruit zijn. Veel schapenhouders zwieren het lam rond of doen koud water in de oren van het lam. Soms kan het aangewezen zijn om het lam te beademen. Je beademt het lam dan op neus en mond tegelijk om de longen te openen. Te hard beademen mag niet, doe het rustig en zacht. Bij te hard beademen kunnen de longblaasjes barsten. Naast beademen kan je ondertussen het lam masseren door het op de borstkas te wrijven en de voorpootjes te bewegen. Wanneer het lam begint te ademen, plaats je het best in hondenligging zodat de longen zo wijd mogelijk kunnen opengaan. Bij het lammeren worden de ooiën best afgezonderd in een hokje. Na 4 tot 5 dagen kennen de ooiën hun lam(meren) voldoende en kunnen ze in de groep worden gebracht. Na de

geboorte moet de navel worden ontsmet en de uier gecontroleerd.

Biest, melk en uiergezondheid

De eerste melk is biest. Een voldoende biestopname is van cruciaal belang. Het bevordert het afkomen van darmpek, bevat een bom aan energie en levert afweer aan de lammeren. Lammeren moeten op de eerste levensdag 250 ml biest per kg opnemen. Wanneer de lammeren met te veel zijn, te zwak zijn of als de ooi haar lammeren verstoot moet je biest toedienen met een sonde. Het is sterk aangeraden om zelf een biestbank

Bij het lammeren worden de ooiën best afgezonderd in een hokje. Na 4 tot 5 dagen kennen de ooiën hun lam(meren) voldoende en kunnen ze in de groep worden gebracht.

aan te leggen. Ingevroren biest blijft 1 tot 2 jaar goed. Idealiter vries je porties van 80 tot 100 ml in. Oudere ooiën produceren vaak meer biest. Hun biest bevat meer afweerstoffen en zijn daardoor ideale biestdonoren. Het ontdooien van de biest dient au bain-marie te gebeuren en zeker niet in de microgolfoven. Echte biest is het beste, aangezien kunstbiest te weinig afweer kan bevatten en runderbiest bloedarmoede kan geven. Als er toch runderbiest wordt gegeven; dien dan maximaal 400 ml toe per lam en liefst niet meer dan 100 ml van één koe. Door vaccinatie van de ooi kunnen afweercomponenten tegen specifieke aandoeningen in de biest verhoogd worden. Wanneer er jaarlijks problemen optreden met plotse sterfte van de mooiste en snelst groeiende lammeren op de weide, ook wel het bloed of clostridium genoemd, is het aangeraden om de ooiën te vaccineren tegen deze aandoening tijdens de dracht.

Naargelang de conditie en het aantal lammeren moeten de zogende ooiën voldoende krachtvoer krijgen. Minstens even belangrijk is dat de ooiën voldoende water kunnen opnemen, ook tijdens de vorstperiode ... Regelmatig komt het voor dat de ooi te weinig melk produceert. Vaak is één uierhelft aangetast door een uierontsteking na het spenen in het vorig lammerseizoen. Vanaf 15 tot 20 kg kan je de lammeren spenen. Enige tijd voor het spenen moet je het krachtvoer achterwege laten. Alle lammeren van de ooi moeten tegelijk worden gespeend en idealiter kunnen de ooiën de lammeren

noch zien noch horen. Best haalt men de ooiën van hun lammeren weg en brengt men de ooiën naar een schrale weide. Op die manier daalt de melkproductie snel en drogen de uiers goed op. Enkele weken na het spenen worden de uiers gecontroleerd met het oog op een streng selectiebeleid voor de aanvang van het volgende dekseizoen. Soms kan blauwuier voorkomen. Dit is een acute uierontsteking: de uierhelft is gezwollen, pijnlijk, warm en rood tot paarsblauw. De ooi is erg ziek en heeft hoge koorts. Deze dieren moeten zo snel mogelijk door de dierenarts worden behandeld. ■

[Ilse Declerck is als dierenarts verbonden aan de vakgroep Verloskunde, Voortplanting en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Gent.](#)